

er blevet udviklet under det Fremmedherredømme, vi har levet under, vi er ikke vant til blindt at underkaste os Autoritetens Tanker og Tilskikkelser, vi har tværtimod efter min Mening faaet den Side af vor Folkekarakter udviklet, der fik os til at gaa lige paa tværs af alle Autoriteter, naar vi ikke mente, de paabudte Forholdsregler var rigtige og retfærdige. Hvis den Tankegang, der er givet Udtryk for i den foreliggende Betænkning, skulde være den, der almindeligvis næres af det danske Folk, vil jeg dog spørge: hvilke Grunde førte saa til, at man i 1919 nedsatte Rigsdagens sønderjydske Udvalg? Mon det ikke netop blev nedsat for at prøve, om de Love og Bestemmelser, der gjaldt i det øvrige Land, ogsaa, uden at der blev slaaet noget i Stykker, kunde indføres i de sønderjydske Landsdele? Jeg for min Del skal være den første til at erkende, at alt, hvad der kan ske i Retning af Sammensmeltning paa Lovgivningsområdet, bør gøres, men ligesom det sønderjydske Udvalg lod mange Ting ligge i 1920, deriblandt netop Forholdet vedrørende de sønderjydske Præstegaardsjorder, og ligesom det kirkelige Udvalg, der blev nedsat i 1921, gjorde ganske det samme, saaledes mener jeg, at den høje Rigsdag i hvert enkelt Tilfælde, hvor der er stor Forskel i de bestaaende Tilstande paa det privatretlige og offentligretlige Omraade, maa se sig vel for, før den søger at tvinge noget igennem. Lad mig sige kort og godt, at min Opfattelse af den sønderjydske Befolknings Stilling til hele det danske Folk er den — og det haaber jeg, at den højtærede Kirkeminister, der tillige er Præst, vil forstaa —, at her kan man intet tvinge sammen, her kan vi kun leve os sammen. Jeg vil selvfølgelig til enhver Tid hævde de sønderjydske Repræsentanters Ret til paa lige Fod med de øvrige Repræsentanter at gøre deres Mening gældende om de Spørgsmaal, der foreligger, og gøre vor egen Opfattelse af den Lovgivning, der hersker indenfor det danske Riges Grænser, gældende som noget, vi har Lov til at se paa med selvstændige Øjne.

Naar jeg derefter skal gaa over til at tale om min Opfattelse af Loven af 4. Oktober 1919, vil jeg gerne sige, at det er mit Indtryk, at den i for høj Grad var et Barn af Krigstidens Eftervirkninger og af de Tanker, der havde besjælet Lovgiv-

ningen i Krigsaarene, da man greb ind i Forhold, som man under andre Omstændigheder ikke vilde have grebet ind i; det var disse særlige Forhold, der gjorde sig gældende, og jeg tror, at de i nogen Grad har været medvirkende til, at man her paa Rigsdagen fra alle Sider gik med til at stemme for Loven om Udstykning af Præstegaardsjorder af 4. Oktober 1919. Det er muligt, at denne Opfattelse er urigtig, men det er mit personlige Indtryk. Hvorvidt det er heldigt i al Almindelighed at gøre Præstegaardene jordløse og gøre Præsterne til noget helt andet, end de i gamle Dage har været: Mennesker, der bor midt i deres Menighed og deler dens Sorger, Glæder og daglige Bekymringer, er for mig et stort Spørgsmaal. Jeg tror ikke, at Præsterne som Regel er tjent med at blive gjort til Tjenestemænd indenfor Kommunen eller Menigheden. Jeg tror tværtimod, at Betingelserne for, at de kunde staa midt i deres Menighed, var ud fra ethvert Synspunkt meget snarere til Stede, naar de delte økonomiske Kaar med den Menighed, de ude i Landkommunerne levede midt iblandt.

Dernæst vil jeg sige, at jeg deler absolut ikke den Opfattelse, at man kan give sig af med at lave social Lovgivning paa Kirke-menighedernes Bekostning, og det synes jeg, man har gjort ved Indførelsen af Loven af 4. Oktober 1919. Man kan jo nok sige, at det, man tager fra Menighederne, erstatter man igen gennem Kirkeskat, gennem Tilskud fra Statskassen — man kan forklare det paa saa mange Maader —, og saa længe der er Forbindelse mellem Stat og Kirke, er der Mulighed for at raade Bod paa dette Forhold. Men her har man nu ikke des mindre givet sig af med at lave social Lovgivning paa Kirkeøkonomiens Bekostning paa en Maade, som i hvert Fald ikke tiltaler mig. Der er en Ting i Loven af 4. Oktober 1919, som jeg synes om, og det er dens juridisk-retlige Side. Jeg er fuldstændig enig med den højtærede Kirkeminister i, at vi lige saa lidt i de sønderjydske Landsdele, som Tilfældet har været i det øvrige Land, har haft den fulde suveræne Forvaltningsret over vor Kirkeøkonomi og heller ikke over Præstegaardsjorderne ganske paa samme Maade, som en Privatejer har det. Vi er her underkastet en vis Kontrol fra Kirkeministeriets